

خلاقیت و ابراز وجود

فاطمه ناصری اطهر

www.ketab.ir

سرشناسه ناصری اطهر، فاطمه، ۱۳۵۷-
 عنوان و نام پدیدآور خلاقیت و ابراز وجود/ فاطمه ناصری اطهر.
 مشخصات نشر اصفهان، کاشف علم، ۱۴۰۰
 مشخصات ظاهری ۱۰۶
 شابک ۹۷۸- ۶۲۲- ۵۷۵۵- ۵۱- ۲
 وضعیت فهرست نویسی فیبا
 موضوع کتابنامه: ص. ۱۰۱- ۱۰۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع ابراز وجود
 Self-realization
 خلاقیت
 Creative ability
 اندیشه و تفکر خلاق
 شناسه افزوده Creative thinking
 رده بندی کنگره BF۶۳۷
 رده بندی دیویی ۱۵۸/۱
 شماره کتابشناسی ملی ۸۸۳۷۵۶۰

خلاقیت و ابراز وجود فاطمه ناصری اطهر

نشر کاشف علم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸- ۶۲۲- ۵۷۵۵- ۵۱- ۲

مرکز پخش: ۰۹۱۳۷۷۲۳۲۵۸

www. kashefelm. ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	آشنایی با مفاهیم
۱۳	فصل اول: خلاقیت
۱۵	تعریف خلاقیت
۲۰	تاریخچه خلاقیت
۲۳	فصل دوم: مدل‌های خلاقیت
۲۵	مدل گراهام والاس
۲۶	مدل اسبورن
۲۷	مدل خلاقیت آی. آر. تایلور
۲۸	مدل چهار سطحی خلاقیت کافمن و بیگتو
۲۹	مدل تلفیقی فرآیند خلاقیت
۳۰	مدل البرشت
۳۱	مدل آمابیل (۱۹۸۹)
۳۳	فصل سوم: ابراز وجود
۳۵	تعریف ابراز وجودی
۴۰	انواع ابراز وجود
۴۱	سبک‌های سالم و ناسالم برقراری ارتباط
۴۴	فواید ابراز وجود سالم
۴۵	حالت بدن و چهره و ابراز وجود
۴۵	صدا و ابراز وجود
۴۶	تفاوت ابراز وجود، رفتار انفعال و پرخاشگری
۴۷	تفاوت ابراز وجود و رفتار انفعالی
۴۸	تفاوت ابراز وجود و پرخاشگرانه

۵۱	فصل چهارم: نظریه‌های روان‌شناسی ابراز وجود
۵۳	نظریه تحلیل تبادل
۵۴	روان‌شناسی مثبت‌نگر
۵۴	روان‌شناسی وجودی
۵۵	نظریه دلبستگی
۵۵	نظریه رفتارگرا
۵۷	مؤلفه‌های ابراز وجود
۵۷	مؤلفه‌های رفتار آشکار ابراز وجود
۵۸	مؤلفه‌های پنهان ابراز وجود

۶۱	فصل پنجم: عدم ابراز وجود و نظریه‌های آن
۶۳	تعریف عدم ابراز وجود
۶۴	فرآیندهای تشکیل‌دهنده عدم ابراز وجود
۶۶	کارکردهای ابراز وجود قومی
۶۷	نظریه‌های عدم ابراز وجود
۶۷	آنتونی گیدنز
۶۸	امیل دورکیم
۶۹	کولی
۶۹	هربرت مید
۷۰	جیمز مارسیا

۷۱	فصل ششم: عوامل مؤثر بر ایجاد ابراز وجود
۷۳	موقعیت و شرایط بیرونی
۷۳	اثر فرهنگ بر جرأت‌ورزی
۷۵	باورها
۷۵	جنسیت و جرأت‌ورزی
۷۶	ویژگی افراد دارای ابراز وجود
۷۷	ویژگی‌های رفتار ابراز وجودمندان

۷۹	فصل هفتم: رویکردهای ابراز وجود
۸۱	رویکردها
۸۱	نظریه نخبه‌گرا

مقدمه

در عصر حاضر توسعه‌ی علم و فن آوری مبتنی بر خلاقیت، ابراز وجود، هوشمندی و نوآوری است، پول (۱۹۹۲) معتقد است که تربیت انسان‌های صاحب اندیشه و دارای ذهن خلاق و پژوهشگر، باید نخستین هدف و محصول نهایی تعلیم و تربیت باشد اما نتایج پژوهش‌ها نشان داده‌اند که آموزش مفاهیم و موضوع‌های مختلف درسی به شیوه سنتی، دارای کارآمدی لازم نیست و دانش‌آموزان برای یادگیری عمیق مفاهیم به تعامل و ارتباط با یکدیگر نیاز دارند (بوکستل^۱ و همکاران، ۲۰۰۰). همچنین تدریس باید دانش‌آموزان را در امر یادگیری درگیر نماید و شرایطی ایجاد کند که دانش‌آموزان در فرآیند تولید دانش مشارکت کنند و از این طریق خلاقیت خود را نشان داده و ابراز وجود کنند.^۲

یکی از مهمترین متغیرهای مرتبط با فرآیند یادگیری و تعلیم و تربیت سازه خلاقیت است. خلاقیت محور اصلی شناخت و ارائه‌ی راه‌حل‌های ممکن در هنگام مواجهه با مسائل است. در فرهنگ آکسفورد خلاقیت این‌گونه تعریف شده است: خلاقیت قدرت آفرینندگی است که این قدرت منوط به هوش و تخیل است؛ بین خلاقیت و تخیل می‌تواند یک رابطه وجود داشته باشد.^۳ فرهنگ وبستر (۱۹۵۳) خلاقیت را مترادف اصطلاحاتی مانند اکتشاف، اختراع، ابداع و نوآوری آورده و کلمه خلاقیت را به معنی بوجود آوردن تعریف کرده است. در فرهنگ روانشناسی سیلامی راجع به معنای خلاقیت چنین آمده است: «خلاقیت همان تمایل و ذوق به ایجادگری است که در همه افراد و در همه سنین به طور

1- Pull

2- Boxtel, Linden & Kanselaar

3- Saglam, M. & Millan, R. (2006). Upper high school students' understanding of electromagnetism, International Journal of Science Education 28, 543-566.

4- Stevenson, A. (2010). Oxford dictionary of English. New York, NY: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-957112-3.

بالقوه موجود بوده و با محیط اجتماعی- فرهنگی، پیوستگی مستقیم و نزدیک دارد. شرائطی لازم است تا این تمایل طبیعی به خودشکوفایی برسد»^۱.

علاوه بر خلاقیّت، یکی دیگر از مهم‌ترین شاخص‌ها و مؤلفه‌های شخصیتی، توانایی ابراز وجود است. توانایی ابراز وجود این امکان را فراهم می‌کند که به جای آن‌که به گونه‌ای منفعلانه تسلیم و یا به طور پرخاشگرانه خواهان قدرت نفوذ بر دیگران بود، به طور شایسته (احترام گذاشتن به افراد) و بدون اجحاف حقوق بر دیگران تأثیر گذاشت^۲. ابراز وجود یکی از مهمترین مهارت‌های اجتماعی است که طی آن فرد افکار و احساسات خود را به طور مثبت و با رعایت حقوق دیگران بیان می‌کند. بدین ترتیب فرد حقوق خود را در روابط بین فردی با در نظر گرفتن حقوق دیگران به دست می‌آورد.

از مهمترین مشکلاتی که گریبان گیر بسیاری از افراد يك جامعه می‌شود، عدم ابراز وجود و صراحت در بیان و عدم قاطعیت در رفتار می‌باشد. صاحب‌نظران زیادی از آموزش‌پذیر بودن خلاقیّت و ابراز وجود حمایت کرده‌اند. نتایج تحقیقات مالتزمن و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که خلاقیّت پدیده‌های متافیزیکی نیستند، بلکه یک واقعیت و پدیده‌ای طبیعی است که تمام قوانین و نظام‌ها و اصول حاکم بر رفتار انسان در اینجا نیز صادق است. یعنی، خلاقیّت رفتاری یادگرفتنی است و بنابراین می‌توان افراد را با فراهم کردن شرایط قابل کنترل، متفکر و خلاق بار آوریم. لذا دو این کتاب به مقوله خلاقیّت و ابراز وجود پرداخته می‌شود.

۱- کفایت، محمد، (۱۳۷۳). بررسی ارتباط شیوه‌ها و نگرش‌های فرزندپروری با خلاقیّت دانش‌آموزان سال اول دبیرستانهای اهواز.

2- Alghamdi, N. G. (2015). Anxiety and Assertiveness in Females: A Comparison of Medical and Non-Medical University Students. Mediterranean Journal of Social Sciences, Vol. 6,no. 3 S2, 84.